

JOHN ROGER SEARLE ŠEŠŤDESIATROČNÝ

J. R. Searle sa narodil 31. júla 1932 v Denveri, štáte Colorado. V rokoch 1949-1952 študoval filozofiu na Univerzite Wisconsin, Madison a na Oxfordskej univerzite, kde ho najviac ovplyvnila analytická filozofia J. L. Austina – najmä jeho teória rečových aktov publikovaná v práci *How to do things with words* (1962). Od roku 1959 prednáša filozofiu na Kalifornskej Univerzite v Berkeley, kde pôsobí ako profesor doteraz. V šesťdesiatych rokoch sa zapája do študentského radikálneho hnutia, je poradcom prezidenta Nixona v záležitostiach študentských vzbúr na amerických univerzitách. K týmto udalostiam publikuje okrem štúdií prácu *The Campus War* (1971).

Na celý rad štúdií venovaných problematike rečových aktov, významu, vlastných mien, vzťahu filozofie jazyka a komunikácie etc. nadväzuje prvá zo základných Searlových prác – *Speech Acts, An Essay in the Philosophy of Language* (1969). Práca, preložená do viacerých jazykov, vychádzajúca z tradície Wittgensteina a najmä Austina, prehĺbuje skúmania v oblasti používania jestvujúceho prirodzeného jazyka a jeho funkcií. Základnou jednotkou komunikácie sa stáva rečový akt tvorený dvoma zložkami: ilokučnou silou a propozíčnym obsahom. Podmienkam rečových aktov je venovaná štúdia *A Taxonomy of Illocutionary Acts* (1975).

Ústredné miesto v Searlovej teórii rečových aktov patrí analýze štruktúry ilokučných aktov, ktorými pomenúva Searle akty tvrdenia, spytovania sa a prikazovania. Rozdiel medzi svojím a Austinovým prístupom ku skúmaniu ilokučných aktov publikuje v štúdiu *Austin on Locutionary and Illocutionary Acts* (1968).

S postupným rozpracovávaním problematiky filozofie jazyka sa Searle usiluje o jej zosúladenie s filozofiou mysle a najmä s teóriou intencionality. S takýmto úsilím sa stretávame aj v ďalšej zo Searlových prác nadväzujúcej na prácu *Speech Acts* pod názvom *Expression and Meaning* (1979).

S problémom zabudovania teórie rečových aktov do teórie intencionality sa zaoberá J. Searle v ďalšej zo svojich základných prác *Intentionality, An Essay in the Philosophy of Mind* (1983). K problému intencionality mozgu načrtnutému v poslednej kapitole práce *Intentionality* sa Searle vracia pri skúmaní vzťahu mysle a tela v práci *Minds, Brains, and Science* (1984). Svoj postoj k mentálnym stavom označuje sám Searle ako "biologický naturalizmus", pretože mentálne stavy považuje za stavy biologické, ktoré "nevisia vo vzduchu", ale závisia od činnosti mozgu, ktorého príznakmi sa zároveň javia. Nad tým, či môžu stroje myslieť, sa zamýšľa aj vo svojom ďalšom článku *Is the Brain's Mind a Computer Program?* (1990). Kým vo svojej práci *Speech Acts a Intentionality* sa Searle zaoberá skôr logickými vlastnosťami a podstatou rečových aktov a intencionálnych stavov, vo svojej práci *Foundations of Illocutionary Logic* (1975), ktorú publikoval spolu s D. Vardervekenom, sa sústredil na problém adekvátnej formalizácie rečových aktov pri využití poznatkov modernej logiky (teórie množín).

John Searle patrí medzi najvýznamnejších predstaviteľov súčasnej analytickej filozofie. Problémy, ktoré vo svojom diele nastoľuje, ako aj spôsob, akým ich rozpracúva a rieši, by v mnohom mohli byť inšpiratívne aj pre slovenského čitateľa.

Silvia Kociánová